

banders" ¹⁾ een gastvrije opname hebben gevonden, is toch vrij wat langer.

Naast Middelburg moeten, bij een nauwkeurige opsomming, voor zoover Zeeland betreft, ook nog worden vermeld: Goes, waar tusschen 1589 en 1640 niet minder dan honderd dertig vlaamsche gezinnen het poorterrecht hebben gekregen ²⁾, en Vlissingen, dat vooral in 1582 van Doornik uit schijnt te zijn volgestroomd ³⁾. Behalve in de drie genoemde hollandsche steden vonden zij ook gastvrijheid in Dordrecht ⁴⁾, Gouda ⁵⁾, Schoonhoven en Oudewater ⁶⁾, zoo goed als in Rotterdam en in Delft. In laatstgenoemde stad ontstond, doordat de magistraat het Ursulinenklooster liet sloopen, het terrein daarvan vervolgens bebouwde met kleine huisjes en de daar doorheen loopende straten de namen Doornickstraet, Rijsselstraet, Yperstraet en Brugsestraet gaf, in 1596 zelfs een geheele zuid-nederlandsche wijk ⁷⁾. Maar ook andere provincien dan Holland en Zeeland, zij 't in mindere mate dan die twee hoofdgewesten onzer Unie, trokken de verdrevenen tot zich. In Harderwijk ⁸⁾ en Kampen ⁹⁾ zijn ze mede te vinden geweest. En laat ik vooral ook Utrecht ¹⁰⁾ niet vergeten te noemen.

Tot zoover, als het alleen om het noemen van plaatsen te doen is, valt het niet moeilijk iets over den omvang der immi-

¹⁾ Zie bijv. pamflet *Thysius*, no. 1171, couplet I. Vgl. P. J. BLOK, *Geschiedenis eener Hollandsche Stad*, D III ('s-Grav. 1916) bldz. 188, n. 5.

²⁾ J. L. M. EGGEN, *a. w.*, bldz 10.

³⁾ CHR. SEPP, *Drie Evangeliedienaren uit den Tijd der Hervorming* (Leiden 1879) bldz. 62.

⁴⁾ J. L. M. EGGEN, *a. w.*, bldz. 9, n. 2.

⁵⁾ J. HANIA, *Wernerus Helmichius* (Utr. 1895) bldz. 204, n. 4.

⁶⁾ P. J. BLOK, *Geschiedenis van het Nederlandsche Volk*² (Leiden) D II, bldz. 601.

⁷⁾ D. VAN BLEYSWIJCK, *Beschrijvinghe der Stadt Delft* (Delft 1667) bldz. 333, 602 vv. Terwille van deze immigranten beriep Delft in 1596 zelfs een vijfden predikant; zie *Werken der Marnixvereeniging*, S III, D III, bldz. 20, 21. — Ook in andere steden, bijv. den Haag, Gouda en Vlissingen, herinneren straten aan de overkomst der uitgeweken.

⁸⁾ J. H. HESSELS, *Ecclesiae Londino-Batavae Archivum*, T. II (Cantabr. 1889) no. 250; III (Cantabr. 1897) no. 1273, 1276.

⁹⁾ N. W. POSTHUMUS, *a. w.*, D. III, no. 316; E. D. J. DE JONGH JR., *De invloed der Vlamingen op de Nederlandsche kunst*, in *Vragen van den dag*, Jrg XXX (1915) bldz. 260.

¹⁰⁾ S. MULLER FZN., *Schetsen uit de Middeleeuwen*, Nieuwe Bundel (Amst. 1914) bldz. 427.